

Plansjef Linda Lomeland
Hovedutvalg for samferdsel og areal

Gjennestad, 8. januar 2018

Revisjon av RPBA – Viktige spørsmål om matjordas plass i ny plan

Dyrkingsforholdene i Vestfold, i hovedsak representert med klima og jordsmonn, er blant landets beste. I Vestfold dyrkes over 20 % av landets matkorn samtidig som vi har størst produksjon av frilandsgrønnsaker. Dette gjør matjorda vår til en viktig nasjonal ressurs samtidig som den er en forutsetning for fylkets viktige matindustri. Mye god matjord i Vestfold er utbyggingstruet. Dette gjelder særlig den bynære matjorda. Det er viktig å finne en bærekraftig balanse mellom vekst og vern.

Hvorfor kommer vi med et innspill nå?

Dette er ingen høringsuttalelse, men et innspill til det pågående arbeidet med å revidere RPBA. Vi har allerede deltatt på flere samlinger rundt revisjonsarbeidet og ser et behov for å sette fokus på følgende tema:

1. Utbyggingsreserver etter den siste revisjon/rullering av kommuneplanene
2. Hvordan følge med i og styre arealer til utbyggingsformål?
3. Rekkefølgebestemmelsen om å bruke matjord til utbyggingsformål sist i planperioden
4. Hvordan implementere den nye nasjonale jordvernstrategi i RPBA?

I det etterfølgende vil vi kort gå gjennom og stille noen spørsmål til disse fire punktene.

Utbyggingsreserver

Den faktiske befolkningsveksten i fylkets kommuner ble betydelig mindre enn den planlagte. Dette har resultert i en betydelig arealreserve til boligformål både i RPBA og i gjeldende kommuneplaner. Det er også satt av flere store regionale utbyggingsområder til næring. Så vidt vi kjenner til, er ikke de regionale områdene og kommunale områder til næring sett i sammenheng. I tillegg spiller Statkraft nå inn flere mulige områder for datalagring som fort kan ende opp som tradisjonelt næringsareal.

Vi registrerer at mange vurderer utbyggingsreservene til bolig og næring som et gode, men i videre revisjonsarbeid er det viktig at RPBA gir svar på:

- Hvordan skal disse reservene styres?
- Hvordan kan vi oppnå målene om fortetting/transformasjon og mer effektiv arealbruk i Vestfold med så store utbyggingsreserver?

- Hvilke grep må gjøres for at revidert RPBA skal kunne bidra til mindre utbyggingsreserver i fremtidige kommuneplaner?

Arealregnskap

RPBA må kunne sees på som et arealbruksbudsjett som skal vare helt fram til 2040. Kommunene bruker av «budsjettet» hvert 4. år når de rullerer kommuneplanene sine. I tillegg spilles det stadig inn ytterligere utbyggingsarealer gjennom detaljreguleringer mellom hver kommuneplanrullering som påvirker «budsjettet».

I første periode med RPBA har de planansvarlige (VFK og kommunene) hatt for dårlig oversikt over hvor mye av utbyggingsarealene i RPBA som har inngått i kommunale planer. Arbeidet med å skaffe en slik oversikt ble satt bort til en konsulent først etter at alle kommuneplanene var rullert. Det tok flere måneder før det forelå en samlet oversikt. Denne viste at omkring 50 % av det ubebygde arealet innenfor LUG, herunder 720 da dyrka jord, ble tatt inn i kommuneplanene allerede i første rullering etter RPBA. Vi tror alle kan være enige om at en tilsvarende forvaltning og budsjettstyring av økonomiressursene ville være helt utenkelig.

I planprogrammet for RPBA under punktet «Hva planarbeidet skal føre til» er det uttalt følgende under punkt 3 «*Arealregnskapet for å følge arealutviklingen i fylket er oppdatert*». Dette er både utydelig og lite forpliktende.

Jordvern Vestfold og Vestfold Bondelag benytter derfor anledningen til å gjenta noe vi har hevdet både i møter med administrasjon og politikere samt i skriftlige innspill;

- Skal VFK som planmyndighet ha bedre styring på «arealbruksbudsjettet RPBA», er det nødvendig å få på plass et digitalt (online) arealregnskap som aller helst bør knyttes mot kart (GIS-basert).

Vi har lagt ved et eksempel på hvordan et digitalt arealregnskap kan se ut. Behovet for et *online* regnskap kan begrunnes med at kommunene også mellom kommuneplanrulleringene vedtar detaljregulering av nye arealer hvor det vil være behov for å vise til arealstatus og -forbruk i den aktuelle kommune.

Rekkefølgebestemmelsen

En viktig grunn til vår tilslutning til RPBA er retningslinje 2.1.1. Den inneholder viktige verne- og rekkefølgebestemmelser for matjorda; For det første at ny utbyggingsgrunn ikke skal tas i bruk så lenge det finnes muligheter til fortetting/transformasjon og for det andre at det ikke er anledning til å bruke dyrka jord til utbygging før i slutten av planperioden (som varer fram til 2040). Rekkefølgebestemmelsen har ikke fungert i forhold til noen av de nevnte momentene. utfordringen synes å ligge i at RPBA ikke er juridisk bindende.

- I revidert RPBA må det være tydeligere hvordan kommunene skal kunne ta inn denne rekkefølgebestemmelsen i sine planer slik at den blir forpliktende. Det er fortsatt mer

enn 1000 dekar dyrka jord innenfor LUG som har behov for en rekkefølgebestemmelse som virker etter hensikten.

Ny jordvernstrategi

Et enstemmig Storting vedtok i desember 2015 et skjerpet jordvernmål. Årlig nedbygging av dyrka jord skal reduseres fra 6000 da til 4000 da i løpet av 2020. Vestfold Bondelag er glad for at vi har fått delta i en arbeidsgruppe som har sett på hvordan ny nasjonal jordvernstrategi og nytt jordvernmål skal kunne innlemmes i revidert RPBA. Det er som vi har spilt inn tidligere og som gruppa konkluderte med i prinsippet to alternativer for å implementere det nye jordvernmålet i revidert RPBA; Enten redusere hvor mye dyrka jord som skal kunne bygges ned innenfor LUG eller forlenge planhorisonten (utover 2040).

Igen minner vi om at Vestfold har av landets beste matjord og et særlig ansvar for å unngå nedbygging av matjord.

- VFK og kommunene i Vestfold bør i revidert RPBA bør være tydelig på hva vi anser som Vestfolds målsetting for å bidra til å nå nasjonalt jordvernmål.
- Vi ber om at arbeidsgruppas anbefalinger vurderes nøye i videre revisjonsprosess

Vestfold fylkeskommune ble tildelt den nasjonale jordvernprisen for 2017. Det er første gang en slik pris er delt ut. Etter vårt syn forplikter en slik utmerkelse. Vi oppfordrer Vestfold fylkeskommune til å ta aktive grep i forhold til de fire punktene vi tar opp i dette brevet. Det vil framstå som et klart uttrykk for en vilje til å ta vare på den sentrumsnære matjorda i Vestfold som er så verdifull både for oss og de som kommer etter oss.

Vi tør be om en skriftlig tilbakemelding om hvordan de utfordringene vi tar opp i dette brevet vil bli behandlet i revisjonsarbeidet. Dersom det er behov for det, stiller vi mer enn gjerne opp på et drøftingsmøte.

Med vennlig hilsen

Thorleif Müller
Vestfold Bondelag

Sigbjørn Fjærvoll
Jordvern Vestfold

Vedlegg: Eksempel på arealregnskap